



## Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (czwarta izba)

10 listopada 2016 r. \*

O1\* Język postępowania: niderlandzki. desłanie prejudycjalne — Pilny tryb prejudycjalny — Współpraca policyjna i sądowa w sprawach karnych — Europejski nakaz aresztowania — Decyzja ramowa 2002/584/WSiSW — Artykuł 1 ust. 1 — Pojęcie „orzeczenia sądowego” — Artykuł 6 ust. 1 — Pojęcie „wydającego nakaz organu sądowego” — Europejski nakaz aresztowania wydany przez ministerstwo sprawiedliwości Republiki Litewskiej w celu wykonania kary pozbawienia wolności

W sprawie C-477/16 PPU

mającej za przedmiot wniosek o wydanie na podstawie art. 267 TFUE orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez rechtbank Amsterdam (sąd w Amsterdamie, Niderlandy) postanowieniem z dnia 2 września 2016 r., które wpłynęło do Trybunału w tym samym dniu, w postępowaniu dotyczącym wykonania europejskiego nakazu aresztowania wydanego przeciwko:

**Ruslanasowi Kovalkovasowi,**

TRYBUNAŁ (czwarta izba),

w składzie: T. von Danwitz, prezes izby, E. Juhász, C. Vajda, K. Jürimäe (sprawozdawca) i C. Lycourgos, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Campos Sánchez-Bordona,

sekretarz: M. Ferreira, główny administrator,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o pominięciu pisemnego etapu postępowania zgodnie z art. 111 regulaminu postępowania przed Trybunałem oraz po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 5 października 2016 r.,

po zapoznaniu się z uwagami przedstawionymi:

- w imieniu rządu niderlandzkiego przez M. Bulterman, H. Stergiou i B. Koopman, działające w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu niemieckiego przez T. Henzego, M. Hellmanna, J. Möllera i R. Riegela, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu greckiego przez E. Tsaousi, działającą w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu fińskiego przez S. Hartikainena, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu szwedzkiego przez A. Falk, C. Meyer-Seitz, U. Persson, N. Otte Widgren, H. Shev i M.F. Bergius, działające w charakterze pełnomocników,

— w imieniu Komisji Europejskiej przez R. Troostersa i S. Grünheid, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 19 października 2016 r.,

wydaje następujący

### Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 1 ust. 1 i art. 6 ust. 1 decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi (Dz.U. 2002, L 190, s. 1), zmienionej decyzją ramową Rady 2009/299/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r. (Dz.U. 2009, L 81, s. 24) (zwaną dalej „decyzją ramową”).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach postępowania w sprawie wykonania w Niderlandach europejskiego nakazu aresztowania wydanego przez ministerstwo sprawiedliwości Republiki Litewskiej (zwanego dalej „litewskim ministerstwem sprawiedliwości”) przeciwko Ruslanasowi Kovalkovasowi w celu wykonania w Republice Litewskiej kary pozbawienia wolności.

### Ramy prawne

#### *Prawo Unii*

- 3 Motywy 5–9 decyzji ramowej mają następujące brzmienie:
  - „(5) Cel Unii, jakim jest ustanowienie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, prowadzi do zniesienia ekstradycji między państwami członkowskimi i zastąpienia jej systemem przekazywania osób między organami sądowymi. W dalszej perspektywie wprowadzenie nowego, uproszczonego systemu przekazywania osób skazanych bądź podejrzanych [w sprawach karnych], w celach [w celu] wykonania wyroku lub wszczęcia postępowania prowadzącego do wydania wyroku w sprawach karnych [lub w celu ścigania], stwarza możliwość usunięcia [umożliwia wyeliminowanie] złożoności obecnych procedur ekstradycyjnych i związanej z nimi możliwości [związanego z nimi ryzyka] przewlekania postępowania. Dominująca do dziś między państwami członkowskimi tradycyjna współpraca w zakresie wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości powinna zostać zastąpiona przez system swobodnego przepływu orzecznictwa sądowego [orzeczeń] w sprawach karnych, obejmujący zarówno decyzje prawomocne, jak i nieprawomocne [orzeczenia wydane w toku postępowania, jak i kończące postępowanie].
  - (6) Europejski nakaz aresztowania przewidziany w niniejszej decyzji ramowej stanowi pierwszy konkretny środek w dziedzinie prawa karnego wprowadzający [w życie] zasadę wzajemnego uznawania, którą Rada Europejska określa [określiła] jako kamień węgielny współpracy sądowej.
  - (7) Jako że cel, jakim jest zastąpienie systemu wielostronnej ekstradycji zbudowany [wielostronnego systemu ekstradycji zbudowanego] na fundamencie Europejskiej konwencji o ekstradycji z dnia 13 grudnia 1957 r., nie może zostać w sposób wystarczający osiągnięty przez działające jednostronnie państwa członkowskie, natomiast z uwagi na rozmiary lub skutki możliwe jest lepsze jego osiągnięcie na poziomie Unii, Rada może przyjąć odpowiednie środki zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 2 [TUE] i art. 5 [WE]. Zgodnie z zasadą proporcjonalności wymienioną [przewidzianą] w tym ostatnim artykule niniejsza decyzja ramowa nie wykracza poza środki niezbędne dla osiągnięcia tego celu.

- (8) Decyzje w sprawie wykonywania europejskiego nakazu aresztowania należy poddawać należytych kontrolom, co oznacza, że organ sądowy państwa członkowskiego, na terytorium którego osoba, której wniosek dotyczy, została aresztowana [zatrzymana], zobowiązany jest do podjęcia decyzji w sprawie przekazania tej osoby.
- (9) Rolę władz [organów] centralnych w wykonywaniu europejskiego nakazu aresztowania należy ograniczyć do pomocy praktycznej i administracyjnej”.
- 4 Artykuł 1 decyzji ramowej, zatytułowany „Definicja europejskiego nakazu aresztowania i zobowiązani[e] do jego wykonania”, stanowi:
- „1. Europejski nakaz aresztowania stanowi decyzję sądową wydaną [orzeczenie sądowe wydane] przez państwo członkowskie w celu aresztowania [zatrzymania] i przekazania przez inne państwo członkowskie osoby, której dotyczy wniosek, w celu przeprowadzenia postępowania karnego lub wykonania kary pozbawienia wolności bądź środka zabezpieczającego [polegającego na pozbawieniu wolności].
2. Państwa członkowskie wykonują każdy europejski nakaz aresztowania w oparciu o zasadę wzajemnego uznawania i zgodnie z przepisami niniejszej decyzji ramowej.
- [...]”.
- 5 W art. 3, 4 i 4a decyzji ramowej wymieniono podstawy obligatoryjnej i fakultatywnej odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania. Artykuł 5 decyzji ramowej przewiduje gwarancje ze strony wydającego nakaz państwa członkowskiego udzielane w szczególnych przypadkach.
- 6 Zgodnie z art. 6 decyzji ramowej, zatytułowanym „Właściwe organy sądowe [Określenie właściwych organów sądowych]”:
- „1. Wydającym nakaz organem sądowym jest organ sądowy wydającego nakaz państwa członkowskiego, właściw[y] dla wydania europejskiego nakazu aresztowania na mocy prawa obowiązującego w tym państwie.
2. Wykonującym nakaz organem sądowym jest organ sądowy wykonującego nakaz państwa członkowskiego, właściw[y] dla wykonania europejskiego nakazu aresztowania na mocy prawa obowiązującego w tym państwie.
3. Każde państwo członkowskie powiadamia Sekretariat Generalny Rady o właściwym w świetle jego prawa organie sądowym”.
- 7 Artykuł 7 decyzji ramowej, zatytułowany „Powołanie organu centralnego”, przewiduje:
- „1. Każde państwo członkowskie może wyznaczyć organ centralny lub, jeśli jego system prawny przewiduje taką możliwość, więcej niż jeden organ centralny wspomagający właściwe organy sądowe [w celu wsparcia właściwych organów sądowych].
2. Państwo członkowskie może, jeśli [jest] to wskazane [konieczne] z uwagi na uwarunkowania organizacyjne [organizację] jego wewnętrznego systemu sądowego, nałożyć na organ lub organy centralne odpowiedzialność za [powierzyć organowi lub organom centralnym] urzędowe przekazywanie i odbiór europejskich nakazów aresztowania, jak również za wszelką inną odnośną korespondencję urzędową [wszelkiej innej odnośnej korespondencji urzędowej].

Państwo członkowskie pragnące wykorzystać możliwości wynikające z niniejszego artykułu powiadamia Sekretariat Generalny Rady odnośnie do [przekazuje Sekretariatowi Generalnemu informacje dotyczące] wyznaczonego organu lub organów centralnych. Powiadomienia te wiążą wszystkie organy wydającego nakaz państwa członkowskiego”.

#### *Prawo niderlandzkie*

- 8 Decyzję ramową transponuje do prawa niderlandzkiego Overleveringswet (ustawa o przekazywaniu osób). Artykuł 1 tej ustawy brzmi, jak następuje:

„Dla celów niniejszej ustawy poniższe pojęcia oznaczają:

[...]

b. nakaz aresztowania: pisemne orzeczenie organu sądowego państwa członkowskiego Unii Europejskiej wydane w celu zatrzymania i przekazania osoby przez organ sądowy innego państwa członkowskiego;

[...]

i. wydający nakaz organ sądowy: organ sądowy państwa członkowskiego Unii Europejskiej właściwy zgodnie z prawem krajowym do wydania europejskiego nakazu aresztowania;

[...]”.

- 9 Artykuł 5 ustawy o przekazywaniu osób stanowi:

„Przekazanie odbywa się wyłącznie wydającym nakaz organom sądowym innych państw członkowskich Unii Europejskiej, z poszanowaniem przepisów niniejszej ustawy lub wydanych na jej podstawie”.

#### **Postępowanie główne i pytania prejudycjalne**

- 10 W dniu 13 lutego 2012 r. Jonavos apylinkės teismas (sąd rejonowy w Jonawie, Litwa) orzekł wobec R. Kovalkovasa, obywatela litewskiego, karę pozbawienia wolności w wymiarze czterech lat i sześciu miesięcy za czyny zakwalifikowane jako spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu. W sierpniu 2013 r. litewskie ministerstwo sprawiedliwości wydało europejski nakaz aresztowania wobec R. Kovalkovasa do celów wykonania na Litwie pozostałej do odbycia części tej kary, tj. trzech lat, jedenastu miesięcy i pięciu dni.
- 11 W tej sprawie zwrócono się do rechtbank Amsterdam (sądu w Amsterdamie, Niderlandy), jako organu sądowego wykonującego rzeczony europejski nakaz aresztowania, z wnioskiem o zatrzymanie i przekazanie R. Kovalkovasa organom litewskim.
- 12 Mając na uwadze informacje zawarte w raporcie oceniającym z dnia 14 grudnia 2007 r. na temat krajowych praktyk dotyczących europejskiego nakazu aresztowania [raport oceniający dotyczący czwartej rundy wzajemnych ocen, „Praktyczne stosowanie europejskiego nakazu aresztowania oraz właściwych procedur wydawania osób między państwami członkowskimi”: raport na temat Litwy (12399/2/07 REV 2)], sąd ów żywi wątpliwości co do tego, czy europejski nakaz aresztowania wydany przez organ taki jak litewskie ministerstwo sprawiedliwości powinien zostać uznany za wydany przez „organ sądowy” w rozumieniu art. 6 ust. 1 decyzji ramowej, a zatem czy ów europejski nakaz aresztowania jest „orzeczeniem sądowym” w rozumieniu art. 1 ust. 1 decyzji ramowej.

- 13 W tym kontekście wspomniany sąd dąży do ustalenia, czy pojęcia „orzeczenia sądowego” i „organu sądowego” w rozumieniu decyzji ramowej należy interpretować jako autonomiczne pojęcia prawa Unii, czy też państwa członkowskie posiadają swobodę w określaniu ich znaczenia i zakresu.
- 14 Przy założeniu, że pojęcia te objęte są zakresem prawa krajowego państw członkowskich, sąd odsyłający uważa, że w świetle w szczególności motywów 5, 6 i 9 decyzji ramowej można byłoby mieć wątpliwości co do zgodności z decyzją ramową przyjętego przez Republikę Litewską rozwiązania polegającego na wyznaczeniu litewskiego ministerstwa sprawiedliwości jako „organu sądowego” w rozumieniu art. 6 ust. 1 decyzji ramowej, ponieważ takie rozwiązanie jest niezgodne z celem decyzji ramowej, polegającym na „odpolitycznieniu” procedur ekstradycji.
- 15 Przy założeniu, że pojęcia te powinny być uznane za autonomiczne pojęcia prawa Unii, sąd odsyłający, który powołuje się na pkt 56 wyroku z dnia 1 czerwca 2016 r., Bob-Dogi (C-241/15, EU:C:2016:385), jest zdania, iż te same pojęcia prowadzą do tego, że europejski nakaz aresztowania powinien zostać wydany przez organ mający status i kompetencje pozwalające mu na zapewnienie wystarczającej ochrony sądowej na etapie wydawania europejskiego nakazu aresztowania. W świetle zasady wzajemnego uznawania, na której opiera się decyzja ramowa, sąd ten uważa, że z zasady wykluczone jest, aby europejski nakaz aresztowania mógł zostać wydany przez ministerstwo państwa członkowskiego. Mogłoby być bez znaczenia w tym względzie, że europejski nakaz aresztowania jest oparty na orzeczeniu sądu tego państwa członkowskiego.
- 16 Sąd odsyłający uważa, że europejski nakaz aresztowania wydany przez ministerstwo może zostać uznany za wydany przez „organ sądowy” w rozumieniu art. 6 ust. 1 decyzji ramowej, w przypadku gdy jego wydanie następuje wyłącznie na wniosek sądu, który wydał wyrok skazujący, i tytułem wykonania jego orzeczenia, który to sąd uznał wydanie europejskiego nakazu aresztowania za odpowiednie.
- 17 W tych okolicznościach rechtbank Amsterdam (sąd w Amsterdamie) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1. Czy wyrażenia »organ sądowy«, o którym mowa w art. 6 ust. 1 decyzji ramowej [...], oraz »orzeczenie sądowe«, o którym mowa w art. 1 ust. 1 decyzji ramowej [...], są autonomicznymi pojęciami prawa Unii?
  2. Jeżeli na pytanie pierwsze zostanie udzielona odpowiedź twierdząca: na podstawie jakich kryteriów należy ustalić, czy organ wydającego nakaz państwa członkowskiego jest tego rodzaju »organem sądowym« i czy wydany przez niego europejski nakaz aresztowania jest tego rodzaju »orzeczeniem sądowym«?
  3. Jeżeli na pytanie pierwsze zostanie udzielona odpowiedź twierdząca: czy [litewskie] ministerstwo sprawiedliwości [...] mieści się w zakresie pojęcia »organu sądowego«, o którym mowa w art. 6 ust. 1 decyzji ramowej [...], a europejski nakaz aresztowania wydany przez ten organ jest z tego względu »orzeczeniem sądowym«, o którym mowa w art. 1 ust. 1 decyzji ramowej [...]?
  4. Jeżeli na pytanie pierwsze zostanie udzielona odpowiedź przecząca: czy wyznaczenie jako organu sądowego wydającego nakaz organu takiego jak [litewskie] ministerstwo sprawiedliwości [...] jest zgodne z prawem Unii?”.

### **W przedmiocie trybu pilnego**

- 18 Sąd odsyłający wniósł o zastosowanie do niniejszego odesłania pilnego trybu prejudycjalnego przewidzianego w art. 107 regulaminu postępowania przed Trybunałem.

- 19 W uzasadnieniu tego wniosku powołał się między innymi na fakt, że R. Kovalkovas jest obecnie pozbawiony wolności w oczekiwaniu na jego skuteczne przekazanie organom litewskim.
- 20 Należy wskazać w pierwszej kolejności, że odesłanie prejudycjalne będące przedmiotem niniejszej sprawy dotyczy wykładni decyzji ramowej, która wchodzi w zakres dziedzin objętych częścią trzecią traktatu FUE, w jej tytule V, dotyczącym przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości. Może ono zatem podlegać rozpoznaniu w pilnym trybie prejudycjalnym.
- 21 W drugiej kolejności, zgodnie z orzecznictwem Trybunału, należy uwzględnić okoliczność, że osoba, której dotyczy postępowanie główne, jest obecnie pozbawiona wolności, a jej pozostanie w areszcie zależy od rozstrzygnięcia sporu w postępowaniu głównym (wyrok z dnia 16 lipca 2015 r., Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, pkt 24). Zastosowane wobec R. Kovalkovasa zatrzymanie zostało zarządzane, zgodnie z wyjaśnieniami przedstawionymi przez sąd odsyłający, w ramach wykonania wydanego przeciwko niemu europejskiego nakazu aresztowania.
- 22 W tych okolicznościach na wniosek sędziego sprawozdawcy i po wysłuchaniu rzecznika generalnego czwarta izba Trybunału postanowiła w dniu 12 września 2016 r. uwzględnić wniosek sądu odsyłającego o rozpoznanie odesłania prejudycjalnego w trybie pilnym.
- 23 Postanowiono ponadto zgodnie z art. 111 regulaminu postępowania przed Trybunałem o pominięciu pisemnego etapu postępowania, o którym mowa w art. 109 § 2 regulaminu.

### **W przedmiocie pytań prejudycjalnych**

#### *W przedmiocie pytań od pierwszego do trzeciego*

- 24 Poprzez pytania od pierwszego do trzeciego, które należy zbadać łącznie, sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy pojęcie „organu sądowego”, o którym mowa w art. 6 ust. 1 decyzji ramowej, jest autonomicznym pojęciem prawa Unii oraz czy ten art. 6 ust. 1 należy interpretować w ten sposób, że organ władzy wykonawczej, taki jak litewskie ministerstwo sprawiedliwości, jest objęty zakresem pojęcia „wydającego nakaz organu sądowego” w rozumieniu tego przepisu, a tym samym europejski nakaz aresztowania wydany przez ten organ w celu wykonania wyroku orzekającego karę pozbawienia wolności można uznać za „orzeczenie sądowe” w rozumieniu art. 1 ust. 1 decyzji ramowej.
- 25 Tytułem wstępu należy przypomnieć, że celem decyzji ramowej – jak wynika w szczególności z jej art. 1 ust. 1 i 2 oraz z motywów 5 i 7 – jest zastąpienie wielostronnej systemu ekstradycji opartego na Europejskiej konwencji o ekstradycji z dnia 13 grudnia 1957 r. systemem przekazywania między organami sądowymi osób skazanych bądź podejrzanych w celu wykonania wyroku lub przeprowadzenia postępowania karnego, przy czym ten drugi system jest oparty na zasadzie wzajemnego uznawania (wyrok z dnia 5 kwietnia 2016 r., Aranyosi i Căldăraru, C-404/15 i C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, pkt 75 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 26 Decyzja ramowa służy zatem, dzięki wprowadzeniu nowego, prostszego i wydajniejszego systemu przekazywania osób skazanych lub podejrzanych o naruszenie przepisów ustawy karnej, ułatwieniu i przyspieszeniu współpracy sądowej, przyczyniając się w ten sposób do realizacji wyznaczonego Unii celu, jakim jest ustanowienie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości w oparciu o wysoki stopień zaufania, jakie powinno istnieć między państwami członkowskimi (wyrok z dnia 5 kwietnia 2016 r., Aranyosi i Căldăraru, C-404/15 i C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, pkt 76 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 27 Zarówno zasada wzajemnego zaufania między państwami członkowskimi, jak i zasada wzajemnego uznawania mają w prawie Unii fundamentalne znaczenie, gdyż umożliwiają utworzenie i utrzymywanie przestrzeni bez granic wewnętrznych. Mówiąc konkretniej, zasada wzajemnego zaufania wymaga w szczególności w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, by każde z tych państw uznawało – z zastrzeżeniem wyjątkowych okoliczności – iż wszystkie inne państwa członkowskie przestrzegają prawa Unii, a zwłaszcza praw podstawowych uznanych w tym prawie (wyrok z dnia 5 kwietnia 2016 r., Aranyosi i Căldăraru, C-404/15 i C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, pkt 78 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 28 Zasada wzajemnego uznawania, która stanowi kamień węgielny współpracy sądowej, implikuje zgodnie z art. 1 ust. 2 decyzji ramowej, że państwa członkowskie są co do zasady zobowiązane do uwzględnienia europejskiego nakazu aresztowania. Wykonujący nakaz organ sądowy może bowiem odmówić wykonania takiego nakazu wyłącznie w enumeratywnie wyliczonych wypadkach obligatoryjnej odmowy wykonania przewidzianych w art. 3 decyzji ramowej lub fakultatywnej odmowy wykonania przewidzianych w art. 4 i 4a decyzji ramowej. Poza tym wykonanie europejskiego nakazu aresztowania można uzależnić wyłącznie od jednego z warunków wyczerpująco określonych w art. 5 decyzji ramowej (wyrok z dnia 5 kwietnia 2016 r., Aranyosi i Căldăraru, C-404/15 i C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, pkt 79, 80 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 29 Jednakże wyłącznie europejskie nakazy aresztowania w rozumieniu art. 1 ust. 1 decyzji ramowej powinny być wykonywane zgodnie z przepisami rzeczony decyzji. Jak wynika z art. 1 ust. 1 zaskarżonej decyzji, europejski nakaz aresztowania jest „orzeczeniem sądowym”, co wymaga, by został on wydany przez „organ sądowy” w rozumieniu art. 6 ust. 1 tej decyzji.
- 30 Zgodnie z tym ostatnim przepisem wydającym nakaz organem sądowym jest organ sądowy wydającego nakaz państwa członkowskiego, właściwy dla wydania europejskiego nakazu aresztowania na mocy prawa obowiązującego w tym państwie.
- 31 O ile zgodnie z zasadą autonomii proceduralnej państw członkowskich art. 6 ust. 1 decyzji ramowej odsyła do prawa tych państw, o tyle należy zauważyć, że odesłanie to ogranicza się do wyznaczenia organu sądowego właściwego do wydania europejskiego nakazu aresztowania. W związku z tym nie dotyczy ono definicji pojęcia „organu sądowego” jako takiego.
- 32 W tych okolicznościach znaczenie i zakres pojęcia „organu sądowego” w rozumieniu art. 6 ust. 1 decyzji ramowej nie mogą zostać pozostawione ocenie każdego z państw członkowskich (zob. analogicznie wyroki: z dnia 17 lipca 2008 r., Kozłowski, C-66/08, EU:C:2008:437, pkt 43; z dnia 16 listopada 2010 r., Mantello, C-261/09, EU:C:2010:683, pkt 38).
- 33 Z powyższego wynika, że pojęcie „organu sądowego”, o którym mowa w art. 6 ust. 1 decyzji ramowej, wymaga autonomicznej i jednolitej w całej Unii wykładni, która zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału powinna być dokonana z uwzględnieniem jednocześnie brzmienia tego przepisu, kontekstu, w który się on wpisuje, i celu zamierzonego przez decyzję ramową (zob. analogicznie wyrok z dnia 28 lipca 2016 r., JZ, C-294/16 PPU, EU:C:2016:610, pkt 37 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 34 Tak więc jeśli chodzi o brzmienie art. 6 ust. 1 decyzji ramowej, należy zauważyć, że wyrażenie „organ sądowy”, o którym mowa w tym przepisie, nie oznacza wyłącznie sędziów lub sądów państwa członkowskiego, ale może obejmować, w szerszym zakresie, organy uczestniczące w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości w ramach danego porządku prawnego (wyrok z dnia 10 listopada 2016 r., Poltorak, C-452/16 PPU, pkt 33).
- 35 Należy jednak stwierdzić, że pojęcie „organu sądowego”, o którym mowa w tym przepisie, nie może być interpretowane w ten sposób, by pozwolić na objęcie zakresem tego pojęcia również organu władzy wykonawczej państwa członkowskiego, takiego jak ministerstwo.

- 36 W pierwszej kolejności – w powszechnym rozumieniu określenie „sądowe” nie obejmuje ministerstw państw członkowskich. Pojęcie to odnosi się bowiem do władzy sądowej, którą, jak podniósł rzecznik generalny w pkt 34 opinii, należy odróżnić, zgodnie z zasadą podziału władz charakteryzującą funkcjonowanie państwa prawa, od władzy wykonawczej. I tak za organy sądowe tradycyjnie uznawane są organy uczestniczące w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości, w odróżnieniu, w szczególności, od ministerstw lub innych organów rządowych, które należą do władzy wykonawczej.
- 37 W drugiej kolejności – decyzja ramowa opiera się na zasadzie, zgodnie z którą orzeczenia dotyczące europejskiego nakazu aresztowania korzystają z wszelkich gwarancji typowych dla tego rodzaju orzeczeń, w tym tych wynikających z praw podstawowych i podstawowych zasad prawnych wskazanych w art. 1 ust. 3 decyzji ramowej. Oznacza to, że nie tylko decyzja w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania, ale także decyzja dotycząca wydania takiego nakazu musi być podejmowana przez organy sądowe w taki sposób, aby cała procedura przekazywania osób między państwami członkowskimi uregulowana w decyzji ramowej była wykonywana pod kontrolą sądową (zob. podobnie wyrok z dnia 30 maja 2013 r., F., C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, pkt 39, 45, 46).
- 38 W tym kontekście art. 7 decyzji ramowej pozwala państwom członkowskim, z zastrzeżeniem spełnienia warunków przewidzianych w tym przepisie i jeżeli okaże się to konieczne z uwagi na organizację ich systemu sądowego, na skorzystanie z pomocy organu niesądowego, a mianowicie organu centralnego, w zakresie przesyłania i przyjmowania europejskich nakazów aresztowania.
- 39 Tymczasem o ile ministerstwo państwa członkowskiego może wchodzić w zakres pojęcia „organu centralnego” w rozumieniu tego art. 7, o tyle z tego ostatniego przepisu, odczytywanego w świetle motywu 9 decyzji ramowej, wynika, że czynności takiego organu są ograniczone do pomocy praktycznej i administracyjnej właściwym organom sądowym. Zatem możliwość przewidziana w art. 7 decyzji ramowej nie może być rozumiana na tyle szeroko, aby pozwolić państwom członkowskim na zastąpienie w odniesieniu do decyzji o wydaniu europejskiego nakazu aresztowania właściwych organów sądowych przez organ centralny.
- 40 W trzeciej kolejności – wyznaczenie organu władzy wykonawczej jako „wydającego nakaz organu sądowego” w rozumieniu art. 6 ust. 1 decyzji ramowej byłoby sprzeczne z celami realizowanymi przez decyzję ramową, przypomnianymi w pkt 25–28 niniejszego wyroku.
- 41 Decyzja ramowa ma bowiem na celu ustanowienie uproszczonego systemu przekazywania bezpośrednio między organami sądowymi, mającego zastąpić tradycyjną współpracę pomiędzy suwerennymi państwami, która wymaga zaangażowania i oceny ze strony władzy politycznej, w celu zapewnienia swobodnego przepływu orzeczeń sądowych w sprawach karnych w przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości.
- 42 Tymczasem wyznaczenie organu władzy wykonawczej, takiego jak litewskie ministerstwo sprawiedliwości, jako organu właściwego do wydania europejskiego nakazu aresztowania sprowadzałoby się do przyznania władzy wykonawczej uprawnień decyzyjnych w ramach procedury przekazywania osób poszukiwanych, czyli prowadziłoby dokładnie do tego, co za pomocą decyzji ramowej zamierzano zlikwidować.
- 43 Ponadto zasada wzajemnego uznawania ujęta w art. 1 ust. 2 decyzji ramowej, zgodnie z którą wykonujący nakaz organ sądowy jest zobowiązany do wykonania europejskiego nakazu aresztowania wydanego przez wydający nakaz organ sądowy, opiera się na przesłance, zgodnie z którą wcześniej, przed wykonaniem europejskiego nakazu aresztowania, organ sądowy przeprowadził kontrolę sądową.
- 44 Tymczasem wydanie europejskiego nakazu aresztowania przez podmiot należący do władzy wykonawczej, taki jak litewskie ministerstwo sprawiedliwości, nie daje wykonującemu organowi sądowemu pewności, że europejski nakaz aresztowania podlegał tego rodzaju kontroli sądowej,



a zatem nie może wystarczyć do uzasadnienia wysokiego stopnia zaufania między państwami członkowskimi, o którym mowa w pkt 26 niniejszego wyroku i które stanowi fundament decyzji ramowej.

- 45 Zatem pojęcie „organu sądowego” w rozumieniu art. 6 ust. 1 decyzji ramowej należy interpretować w ten sposób, że ministerstwo państwa członkowskiego, takie jak litewskie ministerstwo sprawiedliwości, nie może wchodzić w zakres tego pojęcia, a zatem europejskiego nakazu aresztowania wydanego przez ten organ w celu wykonania wyroku orzekającego karę pozbawienia wolności nie można uznać za „orzeczenie sądowe” w rozumieniu art. 1 ust. 1 decyzji ramowej.
- 46 Wreszcie wykładni tej nie może podważyć fakt, że – jak wskazał rząd litewski w odpowiedzi na pytania na piśmie przedstawione przez Trybunał – litewskie ministerstwo sprawiedliwości działa, po pierwsze, wyłącznie w ściśle określonych ramach wykonania prawomocnego wyroku wydanego przez sąd w wyniku przeprowadzenia postępowania sądowego, oraz po drugie, na wniosek sądu.
- 47 Jak wynika bowiem z informacji przedstawionych przez rząd litewski w odpowiedzi na pytania na piśmie przedstawione przez Trybunał, decyzja o wydaniu europejskiego nakazu aresztowania należy ostatecznie do litewskiego ministerstwa sprawiedliwości, a nie do sądu, który orzekł karę pozbawienia wolności, na której opiera się europejski nakaz aresztowania. Ministerstwo to kontroluje przestrzeganie warunków wymaganych do jego wydania, przysługuje mu także szeroki zakres uznania w odniesieniu do proporcjonalnego charakteru nakazu.
- 48 Mając na względzie całość powyższych rozważań, na pytania od pierwszego do trzeciego należy odpowiedzieć w ten sposób, że pojęcie „organu sądowego”, o którym mowa w art. 6 ust. 1 decyzji ramowej, jest autonomicznym pojęciem prawa Unii i że art. 6 ust. 1 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie temu, by organ władzy wykonawczej, taki jak litewskie ministerstwo sprawiedliwości, został wskazany jako „wydający nakaz organ sądowy” w rozumieniu tego przepisu. Tym samym europejskiego nakazu aresztowania wydanego przez to ministerstwo w celu wykonania wyroku orzekającego karę pozbawienia wolności nie można uznać za „orzeczenie sądowe” w rozumieniu art. 1 ust. 1 decyzji ramowej.

*W przedmiocie pytania czwartego*

- 49 Z uwagi na odpowiedź udzieloną na pytania od pierwszego do trzeciego nie ma potrzeby udzielania odpowiedzi na pytanie czwarte.

*W przedmiocie ograniczenia w czasie skutków niniejszego wyroku*

- 50 Rząd litewski, a podczas rozprawy także rząd niderlandzki i Komisja wniosły do Trybunału o ograniczenie skutków niniejszego wyroku w czasie, na wypadek gdyby Trybunał miał orzec, iż organ władzy wykonawczej, taki jak litewskie ministerstwo sprawiedliwości, nie jest objęty zakresem pojęcia „organu sądowego” w rozumieniu art. 6 ust. 1 decyzji ramowej. Podmioty te podnosiły zasadniczo potencjalne następstwa, jakie może mieć niniejszy wyrok dla spraw, w których europejski nakaz aresztowania został wydany przez organ, który nie jest „organem sądowym” w rozumieniu tego przepisu.
- 51 Należy w tym względzie przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem wykładnia normy prawa Unii dokonana przez Trybunał w ramach wykonania kompetencji przyznanej mu w art. 267 TFUE wyjaśnia i precyzuje znaczenie oraz zakres tej normy, tak jak należy lub należało ją rozumieć i stosować od chwili jej wejścia w życie. Wynika z tego, że sądy mogą i powinny stosować zinterpretowaną w ten sposób normę również do stosunków prawnych powstałych przed wydaniem wyroku w sprawie wniosku o dokonanie wykładni, jeżeli poza tym spełnione są przesłanki wszczęcia

przed właściwym sądem postępowania w sprawie związanej ze stosowaniem takiej normy (wyrok z dnia 17 września 2014 r., *Liivimaa Lihaveis*, C-562/12, EU:C:2014:2229, pkt 80 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 52 Zatem jedynie w wyjątkowych przypadkach Trybunał, stosując ogólną zasadę pewności prawa leżącą u podstaw unijnego porządku prawnego, może uznać, że należy ograniczyć ze skutkiem dla wszystkich zainteresowanych możliwość powoływania się na zinterpretowany przez niego przepis celem podważenia stosunków prawnych nawiązanych w dobrej wierze. Aby można było orzec tego rodzaju ograniczenie, winny zostać spełnione dwie istotne przesłanki, a mianowicie dobra wiara zainteresowanych i ryzyko poważnych komplikacji (wyroki: z dnia 27 lutego 2014 r., *Transportes Jordi Besora*, C-82/12, EU:C:2014:108, pkt 41; a także z dnia 22 września 2016 r., *Microsoft Mobile Sales International i in.*, C-110/15, EU:C:2016:717, pkt 60).
- 53 W niniejszym przypadku, jak wynika w szczególności z raportu oceniającego Rady z dnia 14 grudnia 2007 r., o którym mowa w pkt 12 niniejszego wyroku, Rada w przeszłości krytykowała wydawanie europejskich nakazów aresztowania przez litewskie ministerstwo sprawiedliwości jako niezgodne z wymogiem wyznaczenia „organu sądowego”. W tych okolicznościach nie można uznać, że Republika Litewska była zachęcana do zachowania niezgodnego z prawem Unii ze względu na istnienie obiektywnej i istotnej niepewności co do znaczenia przepisów prawa Unii.
- 54 W tych okolicznościach należy stwierdzić, że nie ma podstaw do ograniczenia w czasie skutków niniejszego wyroku.

#### **W przedmiocie kosztów**

- 55 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem; do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (czwarta izba) orzeka, co następuje:

**Pojęcie „organu sądowego”, o którym mowa w art. 6 ust. 1 decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi, zmienionej decyzją ramową Rady 2009/299/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r., jest pojęciem autonomicznym prawa Unii i ów art. 6 ust. 1 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie temu, by organ władzy wykonawczej, taki jak ministerstwo sprawiedliwości Republiki Litewskiej, został wskazany jako „wydający nakaz organ sądowy” w rozumieniu tego przepisu. Tym samym europejskiego nakazu aresztowania wydanego przez to ministerstwo w celu wykonania wyroku orzekającego karę pozbawienia wolności nie można uznać za „orzeczenie sądowe” w rozumieniu art. 1 ust. 1 decyzji ramowej 2002/584, zmienionej decyzją ramową 2009/299.**

Podpisy